

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr., a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dnul Carol Schuler în București, strada Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. san 15 bani rom.

Românii și catolicismul.

Toată presa românească a salutat cu bucurie ivirea partidului catolic, condus de Zichy Nándor. El vestia apărarea intereselor bisericești-autonomiste și dreptate și justiție pentru naționalități. Această rară veste dintre Unguri putea să fie altfel salutăată? Nu se putea!

Ea trezise însă speranțe prea mari, mai ales în acea parte a poporului român pe care dogma și constituțiunea bisericească a apropiat-o mai mult de înăbușirea catolicismului roman pur.

Ceva mai preventiv să fi fost Zichy, ceva mai mult să fi accentuat poliglotismul țerii și mai concret să fi demarcat o sferă lată de viață națională a nemaghiară — speranțele acelea ar fi putut să incline poate și spre fapte pe aceia, în inima cărora ele încolțiseră.

„Unirea“, organ pus în centrul greco-catolicismului, a și zis odată:

„Am fi așteptat deci dela un partid creștin, să predice egalitatea între popoarele patriei noastre. Credem că partidul popular ajuns la putere nu se va mărgini numai la vorbe goale ca liberalii, ci se va sili, să-și efectuească acest punct al programului său. Dar' atât nu era de ajuns. Dacă noul partid ar fi pășit pe față și fără rezervă întru apărarea popoarelor nemaghiare asuprite, atunci el ar fi fost salutat cu bucurie de toate naționalitățile, care de sigur 'i-ar fi dat sprigunul acela „cu minte și cu tact“, pe care se pare a-l spera ziarul „Vaterland“ din Viena.“

„Tribuna“, luând notiță de aceste dispozițiuni, a făcut, în numărul său dela 1/13 Februarie a. c. o observare pe care o reamintesc:

„Ne permitem a întreba: în numele cui „Unirea“ asigură că „de sigur“ naționalitățile ar fi sprigunite în alegeri pe catolici, căci — acest sprigin 'l-a cerut „Vaterland“? —

Tesa și antitesa era pusă. O discuție nu s'a iscat și „Tribuna“ nu a mai stăruit ca ea să se nască, deoarece politica n-ai gazetărie, ci faptă și acțiune și, nefind dată o acțiune în sensul pasagiului din „Unirea“, ea nici nu avea nici un motiv ponderos politic să stăruie mai mult.

Dar' și „Unirea“ însăși exprimă o nemulțumire față de catolici, fără a spune însă care-i, după a ei socoteală, cea me-

sură de „apărare“ a naționalităților, în schimbul căreia catolicii ar fi putut să obțină, după a ei socoteală, „spriginul“ sigur al tuturor naționalităților.

Este însă și treaba ei să o spună când ea va voi. Eu nu ved pentru-ce 'i-am cere acum cu stăruire un răspuns.

Din parte-mi, după-ce în contra modestelor mele dorințe și prea micelor mele ambițiuni, am fost scos pe plan ca om cu rol (!) într-o apropiere politică de catolici, țin să spun cum ved și eu această chestiune.

„Partidul popular“ s'a născut din opoziția creștină contra radicalismului francmason. Dacă el ar purta numai urmele proximei cauze a nașterii sale, el ar fi rămas un partid pur creștinesc, pur confesional.

L-au întemeiat însă catolicii și Zichy 'l-a numit în adunarea inaugurală dela Alba-Regală „partidul maghiar-catolic“ și „partidul poporului maghiar-catolic“. Un popor catolic, însă ne-maghiar, logiceste nu ar încapă prin urmare în noțiunea produsă de contele Zichy: a „partidului maghiar-catolic“.

Naționalismul s'a alăturat catolicismului. „Ultramontanismul“ maghiar nu ar fi prin urmare cu drept să fie pus pe o treaptă cu cel german de pildă, care, rămânând internațional, nu se sinchisește mult de naționalism. Un Zichy nu ar vota contra unui Bismarck maghiar, cum a votat centrul german contra lui Bismarck. O aparițiune modernă, vestică a trecut pe pământul Ungariei, dar' aici s'a naționalizat.

Din acest izvor nu se putea să ese decât programul catolic, care în punctele sale 13 și 14 nu vorbește așa ca să poată mulțumi pe acei Români, care țin la programul lor.

Punctele 13 și 14 din programul proclamat la Alba-Regală sunt acestea:

„13. Partidul nostru dorește să se poarte față de naționalități cu deplină preveniență și pretențiile lor, întrucât acee se unesc cu unitatea și cu caracterul național al statului maghiar, să le considere după dreptate și față de ele să manifeste o procedură dreaptă și justă.

„14. Dorim sanarea abuzurilor electorale și reformarea corăspunzătoare în procedura legitimării mandatului. Știm că censul, arondarea cercurilor electorale și procedura manifestată la alegeri în multe privințe nu

sunt îndestulătoare și dau privilegiu la multe abuzuri. Dorim să urgentăm regularea acestora.“

Punctul al patrusprezecelea din programul catolic cere o reformă a legii electorale și sanarea abuzurilor electorale. Programul național român cere și el reforma aceasta, deși o cere printr-o formulare mult mai concretă.

Punctul premergător al aceluiași program catolic vorbește de o procedură „dreaptă și justă“, dar' cuprinde și noțiunea de „caracter național“ și „unitate națională“.

Cum se împacă la Zichy aceste două noțiuni cu promisiunea dreptății și justetei, ce o pune în perspectivă? Dacă din „iubirea de-apropielui“ el ceru dreptate, iubirea neamului său fi inspiră în cuvântarea sa dela Alba-Regală un pasagi, care este mai lămurit decât programul, dar' — și mai uncurit. Zichy a vorbit așa:

„Iubirea de-apropielui pretinde, că — deși sântem mândri de patriotismul nostru maghiar, — pe ceilalți oameni, care locuiesc în țeara aceasta ear' D-zeu nu 'i-a creat Maghiari, să-și considerăm asemenea de buni patrioți și cetățeni iubii, cum noi sântem și să ne permitem ca limba lor să fie exclusă din biserică, dacă nu pricepe altă limbă, din școală, dacă în altă limbă nu se poate cultiva.“

Din acest text rezultă clar ce a înțeles el sub „altă limbă“: de sigur nu mai limba maghiară. Și în școală, când pricepem ungurește și chiar și în biserică, când pricepem ungurește devine dispensabilă limba națională: eată nostimul rezultat al „iubirii de-apropielui!“

Este Zichy un Maghiar mai puțin „patriotic“, decât liberalii ori Apponyi? Concluziunile practice pentru noi sunt:

Ori-cât de simpatice ne-ar fi lupta confesională a lui Zichy, luptele noastre pentru confesiunile noastre le vom purta nu împreună, ci alături, ca și până acum.

Ori-cât ar vorbi el de justete și dreptate, noi, fiind greco-catolici, nu putem să ne privim de libertatea de a fi și naționali, precum și Zichy, catolicul, s'a proclamat și de național.

Aici stă azi chestiunea, ca principiu foarte bine lămurită.

prin urmare, unul din mijloacele cele mai puternice pentru a spori forța productivă a omului. De aci rezultă că asociațiunea, ori pe unde ea se arată, aduce cu sine progresul și civilizarea.

„Asociațiunea, dă efortări individuale o mare putere fără de care ar fi cu neputință de a obține rezultatele de cari se bucură societățile civilizate. A voi a o împedea, înseamnă a paraliza activitatea omenească și a-i răpi modul cel mai puternic de a se manifesta.“ (Vezi, prințul Gr. Sturza, „Legile fundamentale ale universului“, Iași 1892).

Libertatea muncii nu implică necesarmente împrăștierea forțelor: din aceea că voințele individuale sunt libere, nu urmează că acțiunea lor trebuie să rămână izolată.

Din contră, și este azi un fapt constat că în ori-ce sferă s'ar desvolta spiritul de asociațiune, fie în științe, în arte sau în comerț, fie în deosebitele industrii, rezultatul este totdeauna o perfecționare.

Și nu vom spune nimic nou azi, zicând că cauza pentru care lumea a stat atâta timp în stare de barbarie, a fost mai numai izolarea în care națiunile trăiau și greutățile de a pute să comunice cu înlesnire între ele.

Sociabilitatea, și prin urmare asociațiunea, formează fondul naturii omenești: indivizii se grupează în mod firesc în familie întrunirea unui oare-care număr de familie formează comuna, pe urmă comunele alcătuiesc provincia (județul), totalitatea acestora întocmesc națiunea. Totalitatea națiunilor ne înfățișează cea asociațiune universală care compune genul omenească.

Asociațiunea în economie.

de Idieru.

Vieța economică, legile ei, întocmirile ei, progresele ei atrag dela un timp tot mai mult atențiunea inteligenței române. Se scrie și la noi câte ceva, aiurea se scrie mult.

În România se scriu și în limba noastră lucruri, pe care a le ști e de mare folos. Pentru aceea vom și atrage atențiunea cetitorilor nostri asupra lucrărilor românești, care pot să le fie de folos, fie ca teorie, fie pentru practică în propriile lor economii.

De curând a publicat dl Dr. Nicolae Idieru primul volum al unei lucrări mai întinse sub titlul „Studii de economie politică și finance“. Preful acestui volum aparut la Carol Müller (Calea-Victoriei, 53, în București) este patru franci și jum.

Ne facem o plăcere să reproducem din el, ca probă câteva pagini dintr'un capitol, care tratează o chestie și la noi foarte actuală, capitolul despre „asociațiune“ care alcătuiește o parte din capitolul mai mare despre „condițiile necesare sau favorabile producțiunii și dezvoltării producțiunii avuțiilor“.

Eată cum scrie dl Dr. N. Idieru:

Asociațiunea.

Prin asociațiune se înțelege un mănunchiu, o colecțiune de forțe individuale sau întrunirea mai multor persoane pentru atingerea unui scop determinat.

Asociațiunea fiind aplicațiunea cu totul specială a principiului de sociabilitate, ea este

FOIȚA „TRIBUNEI.“

Stringându-mi mâna...

Stringându-mi mâna, m'ai privit
Cu ochi mari de cicore —
Ah, mâna ta ce caldă e
Și binevoitoare...

Aș vrea să pot s'o strâng mereu,
Stând singuri, împreună,
Ca 'n strânsul ei, așa de viu
Sint inima ta bună!..

Ear' ochii tăi senini și blânzi
Ca sufletul tău, dragă,
Aș vrea să pot să-i tot privesc
Vieța mea întreagă!

Căci de-ale lor priviri cumînți
Și dulci și vorbitoare,
În inimă 'mi-a răsarit
Al dragostei sfânt soare!

Dar' cât de dragă-mi ești, n'o știi,
Și nici când nu vei ști-o! —
Te-ar minuna iubirea mea
De-ai sta și-ai cumpeni-o!

Ca de-aș iubi pe Dumnezeu
Cât te iubesc pe tine,
N'ar avé ceru 'nchindtor
Mai bun decât pe mine!...

(„Vatra“)

Ioan Moța

ocupa decât de acele ce prezentă un interes practic superior.“

După aceste generalități dl Idieru tratează: societățile comerciale, asociațiunile de sau pentru lucrători, societățile de asigurare, societățile cooperative. Eată ce scrie despre acestea:

Societățile cooperative. Mișcarea cooperativă este o tendință care s'a manifestat încă din anul 1849 și are de scop să suprimă intermediarul comerciantului, al bancherului și al patronului.

Mai serios această mișcare datează în Europa de prin anul 1860.

Economistii Iohn Stuart Mill, Carey, Henri Baudrillard au adoptat aceste idei, după-ce câțva timp ei le combătuseră, recunoscând dificultățile de a le pune în practică.

La noi în țeară, dl Dim. Buteulescu este, încă de prin anul 1878, apostolul mișcării cooperative.

Scopul acestui fel de societăți este de a procura ieftin necesarul vieții și de a nu mai avé nevoie de intermediar patronului, comerciantului și bancherului.

Vom observa însă, chiar dela început, că este o deosebire fundamentală între mișcarea cooperativă și mișcarea socialistă: în societatea cooperativă lucrătorul cere totul dela dînsul și nimic decât dela dînsul; în cea socialistă, din contră, el cere totul și numai dela stat.

Vom mai menționa încă că și socialiștii catedratici sînt contra societăților cooperative.

Industria, care nu e puternică decât prin cooperațiunea eforturilor, este esențialmente favorabilă spiritului de asociațiune și în adevăr, putem constata că industria a avut pururea această tendință în măsura chiar a libertății de care s'a bucurat în deosebitele timpuri.

Așa corporațiunile antichității și ale evului mediu sînt expresia acestei tendințe crescende de asociațiune, care cu timpul, primește o serie de aplicațiuni noue.

*

În sfera economiei politice, asociațiunea poate avé loc sau în ceea-ce privește producțiunea adecă spre a produce mult mai mult și mult mai bine; sau în ceea-ce privește consumațiunea, adecă spre a introduce o economie în consumație.

Aceste două tipuri de asociațiune pot să varieze la infinit și să primească modificările cele mai diverse în organizațiunea lor interioară, conform condițiunilor și naturii pactului fundamental care leagă pe membrii lor.

Așa în ceea-ce privește producțiunea, asociațiunea poate avé scopul unei întreprinderi agricole, industriale, propriu zise, comerciale de credit, de asigurare; sau chiar scopul unei producțiuni intelectuale, care deasemenea urmează legile producțiunii materiale.

Sînt încă asociațiuni sau societăți cari au în vedere un scop de binefacere, s'au pentru încurajarea și apărarea industriilor naționale etc. etc.

Cadrul acestor studii nepermîțîndu-ne să le aprofundăm pe toate, ne vom mărgini numai în a menționa pe unele și a nu ne

Silvestru Morariu-Andrievici

arhiepiscopul și metropolitul
Bucovinei și Dalmației
1818—1895.

Duminecă seara am primit din Cernăuți telegrama: *Metropolitul Silvestru se afla în agonie.*

Luni, înainte de amiază mi-a sosit a doua telegramă: *Metropolitul Silvestru a murit azi la 5 oare dimineața.*

Nu-i de mult de când, ajuns în Cernăuți, intram în curtea splendidei Sale rezidențe, mergând să-i facem vizită. Era să fie redactorul unei foi, de care el se interesa mult, pentru care aducea jertfe și de a cărei direcție se îngrijia cu patriotism și bunătate.

Era deja bolnăvicios, dar' el lupta ager cu vestitorii morții, cu slăbiciunile-fisice, lupta cu un rezultat ce ne amiră. Am auzit adesea din chiar gura doctorului său cuvântul: „*Dumnezeu îl ține*”...

Șezând, căuta să-i ofere soarelui de răsărit primăvară umerii, pe care purta peste 75 de ani.

— Voi Ardeleni ce mai faceți? — a fost prima întrebare.

I-am povestit ce știam.

— Da, voi sunteți harnici; dar' aveți noroc cu minștrii care luptă bine cu voi și voi stați totdeauna trezi; noi suntem adurmiți cu bunătațe... O să vezi, o să pricepi în curând și doresc să stai la noi, să-ți placă să stai...

Și apoi am vorbit despre filosofie și despre reacțiunile religioase moderne. Vorbă greu și am plecat repede rugându-l să-mi dea voie să nu-l obosesc azi, că voiu veni altădată.

Intimitatea românească a glasului și a conversațiunii lui, temperamentul lui mi-au lăsat cea mai simpatetică impresiune.

Încet-încet am putut ceti lucrările lui și am putut ceti despre faptele lui. Îl pricepeam tot mai bine. Era patriot cu temelii creștinești și îmi aducea aminte de un studiu al lui în care îndreptărea limbilor naționale o întemeiază pe texte din Sf. Apostoli. Era constituțional, deși la începutul carierei sale, la 1848, scrisese o apologie a episcopocrației, și condamnase revoluția clericală din Bucovina. În parlament numai prin închiderea unei sesiuni s'a zădărnicit triumful unui statut propus de el pentru biserica Bucovinei; ear' acele „congresului” dela 1881 sânt mărturie și de profunditatea, cu care principiul constituțional al sfintei biserici se înrădăcinase în inima lui și de îndrăzneala cu care îl apera în contra

Forțe adese-ori, societățile cooperative de consumațiune posedă magazine lor și sânt unele care vând, fără deosebire, atât membrilor societății cât și publicului, după-cum s'a mai zis. Acestea are însă inconvenientul că face vânzarea mai puțin sigură și cheltuielile de etalagiu sânt mai mari.

Mai sânt și alte scopuri ce asociațiunea cooperativă de consumațiune poate urmări, cum de exemplu: locuința, chiria atelierelor comune; forța motrice în mare și repartizată în mici cantități, prin localuri vaste; pentru lucrul individual sau pentru cumpărarea uneltelor și a instrumentelor prea scumpe, în fine în ordinul moral: bibliotecile, învățământul profesional etc. etc.

Experiența le-a consfințit pretutindeni în Anglia unde societățile cooperative de tot felul sânt cele mai bine organizate, în Germania, în Belgia, în Elveția și în Franța, (considerată ca pământul clasic al acestor instituțiuni); deși unii le-au taxat și le taxează încă de himerice.

Cu toate acestea, binefacerile asociațiunilor cooperative au fost demult încă recunoscute și ele mișună prin toate țările civilizate ca Anglia, Franța, Germania, Italia, Belgia, Elveția și Rusia.

În Belgia — a cărei legislațiune se apropie mai mult de a țării noastre — legea din 18 Maiu 1873, modificată în anul 1886 și relativă la aceste societăți, lasă o libertate absolută de a constitui și organiza asociațiunile cooperative, sub rezerva publicității.

Încât privește regimul legal al cooperațiunilor din România, el se află consemnat în codul de comerț al regatului României promulgat la 1 Septembrie 1887.

greutăților puse de guvern în calea reformei cerute de Bucovineni.

Să vină poporul să grijească de ale sale — era refrenul lui, refren, care nu poate să moară, care trebuie să răsună mereu pe plaiurile și în văile Bucovinei, să răsună până se va face trup cu-ventul sfânt.

Pentru-că vom zice și noi, ca și el în a sa *Învățătură ortodoxă*, (III. pagina 199):

„Creștinul este dator a iubi națiunea sa, ca pe familia sa, ca pe sine însuși, pentru-că el ca ins este un mădular al corpului național;

„Creștinul e dator a conlucra la dezvoltarea și înflorirea națiunii sale, că din fructele cele spirituale și materiale ce se vor înmulți pe pomul națiunii, se va îndulci și el ca un fiu al ei;

„Creștinul e dator a cruța și a păstra datinele și deprinderile pământești ale națiunii sale, care și de creștinătate nu s'au stricat, ci s'au consăniț;

„Creștinul e dator a iubi, a cultiva și a se folosi de limba națiunii sale în folosul culturii și a dezvoltării proprii;

„Creștinul e dator a lua parte la soarta națiunii sale și a sprigini instituțiile spre binele ei”.

Și el era consequent când zicea că trebuie poporul să vorbească, când vorba este ca atâtea bunuri s'ie saluate. Era un sistem de democrație creștină ce învăța el.

Și totuși în dieta țerii el era membrul unui club conservator. I-am și exprimat odată mirarea mea că-l vedeam între conservatori. El îngăduia și asta, când era convins, că vorbești din dragoste pentru nație și cauzele ei. Mi-a răspuns: „Ai drept, după mine noi Românii ar trebui să fim *extremiste Linke*, dincolo de Pihuliack și Stocki. Ce avem noi a mai pierde, ce a conserva? Noi trebuie să câștigăm și cum lucrăm acum să câștigăm nu câștigăm. Dar' sântem puțin...”

Sânt însă și amicii lui de vină. Cânta acum și odihna, pe care o meritase și pe lângă lupta sa cu o parte din credincioșii sei, Ruteni, nu ar fi adăos alta cu cei — nobili. Dar' el simțea contradicția între sine și ei, el contribuia mult ca totuși naționalism să se facă și apologiile sale poartă urmele lapidare ale gândirilor sale politice-naționale; eu le-am iubit aceste apologii și pentru-că vedeam că în acele sale proprii el se desvlește complet precum era în adevăr: neascunzând nimic sub pretextul unei false diplomații, necruțând pe nimeni de teama de-a își spori dușmanii, folosind adese-ori și un cuvânt foarte aspru, fiind sincer. Calitățile retorice din anii din urmă ale apologetului bisericii și neamului său aduc aminte de energia celui dela 1848: o palingenesie se petrecuse cu firea lui, al cărei primordial simbur era războinic, violent, netemător de pedeci și urmări.

De multe-ori, aducându-i aminte de felurite episoade, a căror istorie o găsim

Deosebite tipuri de societăți cooperative. Societățile cooperative de consumațiune sau de aprovizionare. Mai întâiu vom constata existența acelorși principii fundamentale, comune tuturor societăților cooperative. Însă scopul exclusiv al societăților cooperative de consumațiune, este de a trece peste intermediul, peste mijlocirea patronului comerciant. „Societățile de consumațiune sau de aprovizionare nu intră prin urmare direct în luptă cu întreprinderile de producțiune, dar' numai cu întreprinderile comerciale, ele tind să suprimă pe intermediarii comerțului, și a face pe consumator să profite de beneficiile ce acestia trag dela el.

Fofoasele sânt că lucrătorii, și în genere membrii societății, găsesc să cumpere tot ce le este trebuincios cu preț mai mic și de o calitate mai bună decât pe la negustorii de meserie, pe la prăvălii.

Societatea cooperativă de consumațiune își constituie un capital cu care cumpără cu toptanul (en gros) substanțele alimentare și tot ce este de uz general, pentru a vinde apoi în detaliu membrilor ei și chiar publicului.

Astfel, după-cum am mai zis, societățile cooperative de consumațiune procură obiecte de calitate superioară, cântărite exact, și mult mai proaspete. Utilitatea lor este indiscutabilă.

Plătindu-se chiria, sau prețul magaziei se înapoiază fiecărui cumpărător ceea-ce ar fi dat mai mult. Cu chipul acesta ele ajung a forma un mic capital pentru fiecare cumpărător și la sfârșitul anului, beneficiile sânt împărțite. (Va urma.)

în urmele slabe, palide ale actelor și istoriilor, îi ceream lămuriri; și de multe-ori am surprins în ochii lui o licărire vie, reîntinerita licărire a focului său din junete.

Multă lume va trece pe dinaintea chipului său de mort. De pe catafalce nu va mai privi nici o privire ca acelea...

Ci noi, care ne-am hotărât a cultiva geniul românismului, să păstrăm ce firea lui a avut mai bun și în tinerețile noastre inimii să păstrăm icona a tot ce tineresc și plin de avânt a fost în sufletul ce acum s'a frânt.

Ear' lui fie-i ușoară țărina, sub care — nu pere memoria lui!

G. B. D.

Cartea dlui Eugen Brote.

„*Berliner Börsen-Zeitung*” — unul din ziarele germane care a fost mai rezervat față de noi — face în numărul său dela 5 Aprilie, o dare de seamă asupra cărții dlui E. Brote, apărută la Berlin, în limba germană, sub titlul: „*Chestiunea română în Ardeal și în Ungaria*.” Reproducem câteva apreiieri ale ziarului amintit: „Soarta Germanilor din Ungaria este strins legată cu aceea a Românilor, de oare-ce astăzi deja, influența și aspirațiunile a câtorva milioane de Unguri nu se mărginesc numai în cadrul Ungariei, și au devenit periculoase pentru Austria cea germană. În astfel de împrejurări, lupta Românilor și a Germanilor din Ungaria pentru naționalitatea lor merită atențiune și sprigin.” După aceasta, ziarul german citează câteva date statistice asupra populațiunii din Ungaria, observând, ca și autorul cărții, că datele citate din statistica maghiară oficială sânt exagerate în interesul maghiar. Apoi urmează: „Pentru a discredita justele plângeri ale Germanilor, Slavilor și acum în special ale Românilor, cei din Pesta a susținut că e vorba de tendențe separatiste, îndreptate contra statului maghiar. Aceasta în nici un caz nu este exact. Toți nemaghiarii se scotocesc de cetățeni ai Ungariei, luptă însă pentru susținerea naționalității, limbii și culturii lor, cer egală îndreptărire cu Maghiarii...” Faptul că Transilvania a fost un corp independent lângă Ungaria, având cu aceasta numai o uniune personală și a putut fi unită cu Ungaria fără nici un rost este un trist capitol din istoria Austro-Ungariei. Urmează o schiță a istoriei Ungariei dela 1848 până la 1865 și 1867, ear' după-ce se semnalează nedreapta împărțire a cercurilor electorale și a censului, articolul ziarului „*Berliner Börsen-Zeitung*” termină: „Regretăm, că trebuie să ne mărginim aci asupra interesantelor date ale autorului, cari peste tot se spriginesc pe acte oficiale și ca sfârșit ne mulțumim, având în mână această carte, să respingem acușiunile ridicate din Pesta contra regatului român, că agită și susține mișcarea în Transilvania, mișcare numită daco-românistă. Nici-odată din București nici nu s'au făcut încercări măcar de a influența pe Românii din Ungaria.”

CORRESPONDENȚA

„TRIBUNEI”.

Moroda, Vinerea patimilor 1895.

(Alegere de notar.)

Onorată Redacțiune! Joi, în 11 Aprilie nou anul curent a fost ziua alegerii de notar cercual în Moroda. Îndată după abdicarea bravului notar Petru Moroda, în postul lui fu numit de substituit, dl Lele, fost notar în Agriș și actual scriitor pretorial, despre care prea puțin am să vorbesc, vorbească distingerea d-sale și românescă ținută, când cu procesul bravului preot român Vasile Bălan, din Boroșineu.

Poporul român — din ambele comune ce compun not. cerc. Moroda și Iernata, perzându-și încrederea în dl Lele, fiindcă e notar destituit odată, dar' mai virtuos, pentru fapta condamnată a d-sale din 12 Martie n. cu părintele Bălan, — s'a prezentat în număr de 200 inși, în frunte cu harnicul preot din Iernata T. Petraș la oficiul pretorial, rugându-se ca pe Lele nici să nu-l candideze, fiindcă nimenea nu are în ei încredere. Abia au sosit însă acasă și eată că energicul și patriotic solgăbiru Montini le și trimit pe cap gendarmi, ca nu cumva cineva să cuteze a corteși pentru Daco-Olahul Moise Ardelean, ear' lor dându-le frâu liber de a conferi și corteși toată noaptea pentru Lele, servindu-se de 5 rătăciți din Agriș, ca de niște instrumente rușinoase.

Sosește ziua alegerii, când numai ne pomenim, că solgăbirul vine cu câteva „*törzsgyökere és uj Magyar*”, ca să impună și să facă presiune asupra poporului. Între acestia mai „energie” s'a arătat, medicul din Boroșineu Caillag (odinioară „*Stern*”), care

se încercase a-l combate pe bravul preot T. Petraș, la ce reflectându-i învățătorul Petru Costin, medicul i-a zis acestuia „să meargă la școală, că acolo i-e chemarea”. Învățătorul deasemenea i-a răspuns să meargă și el să-și vadă de pacienții sei.

În urma acestora fiind denunțat învățătorul P. Costin, gendarmii l-au provocat de 3-ori să meargă din mijlocul poporului sau să tacă. Ear' după alegere solgăbirul îl cheamă la sine și-i zice: Te voiu martiriza mai tare ca ori și pe care martir al vostru, făcându-l în același timp responsabil de ori-și ce se va întâmpla. Acesta se înțelege i-a replicat cum i-se cuvenia, fără a primi responsabilitate!

Candidatura s'a făcut cu toți recurenții. Îndată după-ce solgăbirul i-a anunțat pe candidați, lipsind Moise Ardelean, — bravul econom Nicolae Jogia, ia cuvântul și cere 5 minute timp de consultare, solgăbirul însă îi dănează, la ce majoritatea a eșit afară fără a-și da votul și rămâne ales Lele din partea minorității.

Cu acest privilegiu trebuie să amintesc încă un abus ne mai pomenit.

Fiindu-le „domnilor” frică, că nu vor întruni majoritatea și neîncercându-se în antistia comunală din Moroda, care s'a purtat brav, în noaptea alegerii netrezim cam pe la 11 ore și cu jude nou. Voinicosul solgăbiru ni-a pus noaptea jude, ear' dimineața notar.

La sfârșit amintesc, că nici unul din mulțimea de popor, cam la 400 la număr n'a strigat să trăiască alesul, ci un econom a zis, nu ne trebuie, duceți-l dela noi, pe care l-a și deținut îndată; văzând însă cum crește furia poporului l-a eliberat imediat.

Vero.

CRONICĂ

Sibiin, 16 Aprilie n.

Scumpii noștri martiri au fost, — după-cum ni-se scrie — felicitati cu privilegiul srbătorilor sfintelor Paști, din foarte multe părți. Deasemeni primim știre că tot pentru scumpii noștri martiri s'a celebrat în multe sate servicii divine.

Metropolitul Silvestru Morariu-Andrievici a răposat în urma unei boale mai vechi interne.

El va fi înmormântat Joi dimineața. Nu ne îndoiim, că știrea despre moartea lui va fi primită cu durere în toate părțile Româniim și că din toate părțile se vor da probe de simpatie.

Din Sibiin s'a expedit ieri telegrama următoare către consistoriul gr-or. și către fiul metropolitului, dl Vasile Morariu, în Cernăuți:

„În numele amicilor noștri din Sibiin, exprimăm condolențele cele mai profund simțite pentru pierderea metropolitului Silvestru, Românului bun.”

Red. „*Tribunei*”.

Fundațiune școlară. George Popa și soția sa Sofia, credincioși gr-cat. din Ighiu au făcut o fundațiune de o mie florini, din ale cărei interese se să ajute în fiecare an învățătorul dela școala română gr-cat. de acolo. Fundațiunea este pusă sub administrarea capitolului metropolitan din Blaj.

Daruri e estinești. Din Șaroș ni-se scrie: În 1 Martie a. c. poporanul Dionisie Păcurariu, a dăruit pentru biserica noastră gr-or. un potir, disc și steaună, toate din metal și aurite, în preț de 31 fl. Primească bunul creștin și pe calea aceasta mulțumită noastră. Pentru comitetul parochial: Dionisie Chendi, paroch.

Un neerlandez florumân. „Convorbirile Literare” scriu în ultimul număr o neștiță despre dl Bohl din Amsterdam. Extrage din ea următoarele șire: „Dar' pentru noi e mult mai important Bohl ca jurisconsult. Lucrările sale atât de bogate în material cules an de zile și atât de limpez și literare în stil, precum și elocuența sa deschisă și entusiastă, i-au deschis drumul la Academia belgiană. Retras acum din barou, în *otio cum dignitate*, Ioan Bohl, după-ce a publicat numeroase lucrări literare și juridice, care i-au făcut numele cunoscut peste tot, a publicat acum de curând o lucrare asupra „Codului de comerț român”. Ultima sa operă are aceleași calități: o muncă ce nu se dă înapoi dinaintea ori-cărei dificultăți, un stil elegant, nervos și concis. Chiar din punctul de vedere tipografic, lucrarea, fără a fi luxoașă, este cu mult gust alcătuită și predestinată la cetire. Ioan Bohl a putut în câteva luni să-și aproprieze limba noastră și să facă, cu ocaziunea studiării codului nostru, istoria țerii noastre, și — lucru puțin cunoscut chiar la noi — a literaturii noastre juridice. Sântem fericiti, că o asemenea lucrare a fost întreprinsă de I. Bohl. Literatura noastră juridică e așa de puțin cunoscută, încât, cel puțin în străinătate, ea trecea în urma tuturor, chiar dacă i-se făcea cinstea de a fi semnalată. Astăzi prin I. Bohl ea ocupă locul ce i-se cuvine, și mai ales din punctul de vedere al dreptului comercial se înțelege lesne, că nu de puțin folos va fi lucrarea lui Ioan Bohl. Aceasta negreșit că va fi o bună încurajare și pentru cei care la noi contribuiesc, cu munca lor obositoare și puțin speciată, a desvolta gustul acestor lucrări, a ajuta la progresul lor și a face ca

și pe acest teren să nu rămânem mai în urmă decât alții.”

Dărnicie. „*Timpu*” scrie: Se știe, c doamna Dr. N. Tournescu a făcut Academia Română, în memoria regretatei sale fiice o rentă anuală de 2000 lei, din care jumătate se fie la completa dispozițiune a Academiei, ear' cealaltă jumătate să servească la sporirea fondului de dotațiune. Doamna Dr. Tournescu promise, prin scrisoarea sa adresată dlui președinte al Academiei, că va lua măsuri pentru-ca continuarea acestei rent anuale să fie asigurată în ori-ce eventualitate chiar și după încetarea d-sale din viață. Pentru această frumoasă faptă Academia-Română a trimis doamnei Dr. Tournescu o călduroasă adresă de mulțumire.

DI Ioan Bogdan, profesor la universitatea din București, a publicat al doilea volum de documente polone privitoare la istoria Românilor, culese din arhive și bibliotecă polonă, București 1895. Acest volum formează partea a II-a a suplimentului al II-lea la do cumentele Hurmuzaki și conține anii 1601 — 1640. Volumul I, eșit în 1893, conține do cumentele dintre 1510 — 1600, în volumul al III-lea care este să mai apară, va conține dec. dela 1641—1767. E de prisos să mai spunem că această remarcabilă publicațiune e făcută în cele mai bune condițiuni științifice.

Apel către Românii din comitatul Bistrița-Năsăud. Ni-se scrie: În 20 Aprilie st. n. e convocată congregațiunea ordinară de primăvară a comitatului Bistrița-Năsăud. În această congregațiune se vor dezbate multe obiecte de mare interes. Onorații membri români sânt rugați a participa și astă-dată, fără excepțiune, dovădind, ca și în trecut interesul ce-l au pentru cauzele de interes public. Un membru al congregației.

Surpare. Ni-se scrie: Dealul-Mare, dintre Zlatna și Abrud, în urma apelor mari s'a surpat și a coborât din două părți la vale. Soldații lucrează să facă drumul practicabil. Zapada abia acum se topește, în urma căreia sânt temeri de vârsări mari de apă.

Comitatense. „*Gazeta*” a continuat cu încercările de a ne „slăbi” (!?). A spus că trebuia îngrijit, prevăzut etc. Sântem și noi perfect de acord! Să o lămurim însă și mai bine. Toți Românii din congregațiunea Sibiului au ales ca president de club pe dl Dr. I. de Preda, fise al consistoriului gr-or., să prevadă, să concheme la consultări, să ceară păreri etc. Dacă d-sa, ca president de club, nu a făcut nimic, să sperăm că lecția meritată îl va fi trezit pentru viitor. De altfel în cercuri „informate” se spune ca sigur, că atacul, pus la cale de un tânăr coleg al Druul Preda, nu a avut alt scop, decât a-l scoate pe acesta la iveală ca om neprevăzător.

Ziaristica din Transilvania și Ungaria în 1895. După o statistică mai nouă ungurească, în Transilvania și Ungaria apar în timpul de față 1003 reviste și ziare. Dintre acestea, în limba maghiară apar 806 (mai mult cu 71 ca în anul trecut) și anume: 36 politice cotidiene, 56 politice săptămânale, 10 enciclopedice ilustrate, 43 bisericesti și școlare, 28 beletristice, 9 umoristice, 200 de specialitate etc. Din numărul total al revistelor și ziarelor ungurești, 428 apar în Budapesta, ear' 374 în provincie. La acestea mai sânt socotite și alte 4 ziare ce le au Ungurii în străinătate (1 la Viena, 1 la Cleveland și 2 la New York). Ziare și reviste în limba română: 19 (mai multe cu 2 ca la începutul anului trecut); în limba germană: 128 (mai multe cu 1); în limba slavă: 128 (+2); în limba italiană 3 (+1); în limba franceză 2; în limba iudeo-vască 1. Totalul ziarelor ce apar în limba nemaghiară este 197. După această statistică, la 913 locuitori, care vorbesc limba maghiară, se vine un ziar ungureș; la 15.648 de Germani un ziar; la 46.545 Slavi un ziar și la 152.324 Români un ziar românesc.

Vine Muscalul! „*Budapesti Hirpal*” dela 14 Aprilie n. spune, că învățătorul gr-ort. din Petrifalău a fost tras în judecată, pentru că a zis la o adunare, că „vine Muscalul!” Voinicosii patrioți i-au intentat proces, care s'a pertractat la tribunalul din Deva. Judele după-ce a ascultat martorii l-a achitat pe învățătorul „trădător de patrie”.

Știre din diplomație. Din Petersburg se telegrafează că prințul Dolgorncki va fi numit în curând ministru plenipotențiar rusesc la curtea din Viena.

„*Vatra*”. Minunata revistă pentru familie, ce apare în București sub conducerea dlui Ioan Slavici, *George Coșbuc* și *I. L. Caragiale*, a apărut până acum în 7 numeri din anul al doilea, având numărul ultim următorul cuprins admirabil:

Mitocanul, de Ioan Slavici. — Păuna de I. Goarnă. — Strigându-mi mâna (poesie), de Ioan Moța. — Din noaptea Sfântului Ioan de Nicolae Gogol. — Fori de primăvară (poesie), de V. D. Păun. — Vioara din Cremona (după Hofmann), tr. de C. Ramură. — Două seri (Tr. din Vagner.) de St. Basarabeanu. — Voinea (poesii cu ilustrații), de George Murnu. — Lipoarea (de Paul Schonhan), trad. de Sex. Til. — Hipopotamul (urm. și fine), de Sc. Stănescu. — Sub lămâi din grădina (poesie), de Har. C. Lecca. — Fel de fel, de *.

Ilustrațiile: A. S. R. Mica Prințesă Elisaveta a României. — Cel mai nou portret al M. S. Reginei Elisaveta. — Neprecauți. —

Pentru redacție și editură responsabil: **Ioan Ciotea.**
Proprietar: **T. Liviu Albini.**

Nr. 226—1895.

[1847] 2—3

Publicațiune.

Pădurea bis. din comuna Șelcău, (comitatul Târnavei-mari), consistătoare din 40 jugere cu lemne mare parte de fag, și 26 jugere tăietură de 5—11 ani, se va vinde în 5 Maiu st. n. a. c. la 10 ore înainte de amiază pe calea licitațiunii. Prețul minimal al exclamării va fi 3500 fl. v. a. Licitanții vor depune înainte vadiul de 10%. Doritorii de a participa la licitațiune, se pot informa detaliat asupra condițiilor de licitare în orele de oficiu, atât la oficiul parochial gr-cat. din Șelcău, cât și la oficiul protopop gr-cat. din Sibiu.

Șelcău, în 7 Aprilie 1895.

Curatorul bisericesc.

Licitație minuendă.

La 25 Aprilie st. n. a. c. se va da în Santău (Sălagiu) pe cale de licitație minuendă în întreprindere zidirea de nou a bisericii gr-cat.

Concurenții au să însinneze concursul însoțit de 10% a prețului de strigare 16.696 fl. 34 cr. v. a. mult până la oarele 9 dimineața ziua amintită curatului raționant Georgiu Filep.

Condiții, plan de zidire și proiect de spese sânt a se vedea în cancelaria protop. parochială română din Santău, până la oara licitării

[1882] 1—1

Santău (T.-Szántó), 30 Martie 1895

Dem. Coroianu,
protopop-paroch gr-cat.Georgiu Filep,
curator prim.

Spre binevoitoare atențiune!

Subscrisul își permite a anunța p. t. publicului că

Incălțămintele

pentru sezonul de primăvară și de vară au sosit.

Marfa vine dela cei dintâi măiestri vienezi și este exclusiv numai lucru de mână. Marfa rea cu talpă de hârtie, călcaie rele și pele slabă nu pun în vânzare. Pentru marfa mea ofer garanție deplină.

Fiind asortimentul foarte mare, poate satisface toate straturile p. t. publicului și deci ori-și-cine se poate adresa cu încredere către firma aceasta.

Pentru mai mare comoditate am deschis în strada Urezului Nr. 11 o filială cu marfa mai ieftină, dar relativ tot asemenea de bună.

Pentru clientelă numeroasă se roagă

cu distinsă stimă

M. BACHHOLCZKY

Strada Cisnădiei 24.

[1253] 4—5

Institutul Tipografic în Sibiu

Strada Măcelarilor Nr. 21.

Biblioteca populară a „TRIBUNEI”.

1. **Pădureanca.** Novela de Ioan Slavici, 12 coale tip., broș., elegant. Un exemplar cu prețul redus dela 40 cr. sau 1 leu la 30 cr. sau 60 bani.
2. **Fata Stolerului** de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
3. **Ce n'a fost și nu va fi.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
4. **Pipăruș Pătru.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
5. **Păcală și tândală.** Anecdota de Silvestru Moldovan. Prețul unui exemplar 3 cr. sau 6 bani.
6. **Jucării și jocuri de copii.** De P. Ispirescu, culegător-tipograf. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
7. **Teiu legănat.** Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
8. **Colăcărul.** Obiceiurile țeranilor români la nuntă, de Benedict Viciu. Un exemplar 16 cr. sau 32 bani.
9. **Fieca a nouă mame.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 14 cr. sau 28 bani.
10. **Povestea lui Ignat.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 3 cr. sau 6 bani.
11. **Sfântul Nicolae.** De Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
12. **Îndărătnicul.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
13. **Blăstem de mamă.** Legendă populară din giurul Năsăudului. De George Coșbuc. Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
14. **Bunica** de Bojena Némecová, tradusă din limba boemă de Prof. Dr. Urban Iarník. Un exemplar cu prețul redus dela 1 fl. sau 3 lei la 30 cr. sau 1 leu 20 bani.
15. **Vlad și Catrina.** Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
16. **Din bătrâni.** Ghicitori, întrebări și răspunsuri, frământări de limbă, adunate de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
17. **Pe pământul Turcului** de George Coșbuc. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
18. **Căldărușa cu trei picioare.** Poveste franțoească de Eleonora Tănăsescu, după A. Genevray. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
19. **Cenușoara.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
20. **Un pețitor îndărătnic.** Novela de Björnsterne Björnson. (1856). Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
21. **Prietenul meu Vântură-Țeară.** Din novelele californiene ale lui Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
22. **Scăpăratoarea.** Din povestile lui Andersen. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
23. **Fata Craiului din Țetini.** De George Coșbuc. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
24. **Strigoaica.** Din fantasilor lui Nicolae Gogol. Un exemplar 20 cr. sau 40 bani.
25. **Draga mamei.** Baladă de George Coșbuc. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
26. **Taina unei vieți.** De Björnsterne Björnson. (1869). Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
27. **Vecinii.** Din fantasilor lui Nicolae Gogol. Un exemplar 30 cr. sau 60 bani.
28. **Păcală în satul lui.** Poveste de Ioan Slavici. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
29. **Sgârceitul.** Comedie de Molière. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
30. **Lumea proștilor.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
31. **Nuseiu-împărat.** Poveste din popor de „Mărgineanu”. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
32. **Dina-împărăteasă și peana aaleasă.** Poveste din popor de „Mărgineanu”. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
33. **Fulger.** Poveste în versuri de George Coșbuc. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
34. **Spioce de aur.** Culese de dascălul Ioan P. Lazar. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
35. **Un idil în Roșeni.** Novela de Bre. Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
36. **Eaba iadului.** Poveste în versuri de Ioan Moța. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
37. **Prințesa fermecată.** Poveste în versuri de P. Dulfu. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
38. **Dina mărăgăreilor.** Poveste în versuri de Ioan Moța. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
39. **Doi copii.** Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
40. **O partidă în patru.** De Antonio Ghislanzoni. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
41. **Posacul bun de inimă.** Comedie în 3 acte de Carlo Goldoni. Tradus de Domnigorele Al. și Luc. I. Romanescu. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
42. **Croitorul și cei trei feciori.** Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 16 cr. sau 30 bani.
43. **Mica Fadetă.** De George Sand. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
44. **Rusalin păcurarul.** Poveste de Nicolae Trimbițoni. Un exemplar 22 cr. sau 44 bani.
45. **Roma invinsă.** Tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi. Tradusă de I. L. Caragiale. Un exemplar 24 cr. sau 48 bani.
46. **Clara Milici.** Novela de I. Turghenev. Traducere din limba rusă de Elena Hodoș. Un exemplar 40 cr. sau 80 b.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și preste tot vândătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Diplomă de onoare.

Institut Tipografic T. L. Albini, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit
de cuverte, cerneală, recuise de scris,
ceară de pecetluit etc.

Comande din afară
se efectuesc repede.

Bilete de vizită
după plac și cerere

Mare deposit
de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină
de epistole
cu plicuri în casete.

EDITURA

„TRIBUNET” ȘI A „FOII POPORULUT”.

Diferite cărți științifice și literare
Elegant legate sau broșurate.

Biblioteca populară a „Tribunei”

Dicționar
român-german și german-român.

Prețuri foarte moderate.

Strada Măcelarilor 21.

Librărie românească în Sibiu

Strada Măcelarilor 21.

responsabil Iosif Marschall.